מסורת הש"ס

גמ' **א**)[נעיל ה: וש"ך] **ב**)[חולין קלו. ג)[חולין עט.] **ד**)[עירובין פג. וש"ך] **ה**)[נעיל יב. וש"ך] **ו**)[צמר ופשתים וגו' ז][נעיל טו.] **רש"י ח**)ומיהא ק"ק **ט**)ולקמן ל"ק **י**)ל"ל בולד ולדי ולדות **יא**)שמט חומו וכמו מייב ק"ק **יב**)כ"ג מיים וגי' ל"ק כמ"ל **יג**)בא עז ל"ק **יד**)כ"ה ל"ל **טו**)ומו גופיה ל"ק **תוס' טז**)ה"ה לפרקין ל"ק

הגהות הב"ח

(**ה**) גמ' מ"ש המקבל נמן ברזל מן הטובל כוכבים הן ולדות וכו' מימה הן ולדותיהן פטורין מיכף לשחטי: (**כ**) **שם** דנמה לדרי מימה לה: (**ג**) **רש"י** ד"ה היינו דקאמר וכו' לפם הוה תני לפיולו ולדי ולדי ולדות פטורין ה"ל הכי הוה לפטור רשב"ג טפי: (**ד**) ד"ה מימה הן ולדותיהן דמשמע: (**ה**) ד"ה מימה הן וכו' ולה מימה הן ולדותיהן: (**ו**) ד"ה מוסמין וכו' כיון שמת ר' מאיר מחייב וחילכך לם שחטה ואת אביה מייב: (**ז**) ד"ה ולי מהמם וכו' ולה כתיב או עז: (**ח**) ד"ה ושמי שמשלר וכו' ומיכף למימם משום מוקן בעזרה לפיכך דיכהן נמי ירעה עד שיסתאב ויאכלנו במומו ומי לנקט:

תורה אור

גמ' א) אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְּכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְּכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (במדבר יח, יז)

ב) אִם לֹא בֵּרַכְתִּנִי חִצִּוֹ הַלְּצָיִן וּמִנְּנוּ בְּבָשַׂי יְתֻחָמָם: (איוב לג, כ)

ג) וְשִׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה עַל עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ: (במדבר כח, טו)

ד) שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֵּׁה לַיהוָה: (ויקרא כב, כז)

ה) לֹא תִקְּבֹשׁ שַׁעֲטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו: (דברים כב, יא)

ו) וְהַבְּגֶד כִּי יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע צָרָעַת בְּבֶגֶד צֶמֶר אוֹ בְּבֶגֶד פִּשְׁתִּים: (ויקרא יג, מז)

ז) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיְיָ עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסָּכִים דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: (ויקרא כג, לז)

ח) וְהַעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לַיְיָ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיְיָ: (שמות יג, יב)

רש"י ט) לֹא יָבֹא מַמְזֵר בְּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לוֹ בְּקְהַל יְיָ: (דברים כג, ג)

שיטה מקובצת

ט) אלא (אמר) רב הונא דאמר וכו' נ"א בס"י אלא לרב הונא לימא אפי' ולדי ולדות פטור למה ליה למימר עד עשרה דדי אמר לך: **י**) ת"ש המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים ולדותיהן פטורין ולדי ולדות חייבים תיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה אימא [הן ולדותיהן] (הולדות) פטורין ומתני' קא פריך לרב יהודה ורב יהודה מתרצה לטעמיה וא"ד דה"ג במתני' בהדיא כר"י ופרכינן מניה לרב הונא והוא מתרץ לה לנפשיה. גליון וד"ל הרא"ש ז"ל ת"ש המקבל צאן ברזל הן ולדותיהן פטורין בר"ייהא היא דבמתניתין לא קתני הן קשיא לרב יהודה דמשמע הן הולדות עצמן ומשני הן וולדות פטורין בתרי וי"ן דמשמע הן הולדות וולדותיהן פטורין דולדו' חשיבי כהן עצמן ולא"ד דפריך לרב הונא גרס הן ולדות בתרי וי"ן ומשני הן ולדותיהן ע"כ: **ג**) והא מהכא נפקא וכו' נ"א בקצת ס"י אי הכי נדמה דמעיט רחמנא דכתיב שור או כשב פרט לכלאים או עז פרט לנדמה למה לי צריכא דאי כתב או עז פרט לנדמה ה"א ס"מ היכא דנדמה הוא דפסול אבל מיוחד משמע ימי בראשית לא קמ"ל אחד ואי כתב רחמנא אחד הוי"א ה"מ אחובות אבל בנדר ונדבה לא פסל נדמה כתב או עז פרט לנדמה: **ד**) אר"נ בר יצחק הכל מודים שאין צמרו מטמא בנגעים וכו' מהאי דרשה מעטו בת"כ דבבד צבוע אינו מטמא בנגעים דמה פשתן שאין צבוע דסתם פשתן לבן אף צמר וכו' וא"ת אמאי לא דרשו הכי גבי כלאים כדאמרינן אין בצמרו משום כלאים וי"ל דאך צמר ופשתים דנגעים יתירה הוא ולכך דרשינן מניה שלא נשתנה אלא הך דכלאים לאו נאמר הך דרשא מה פשתן שלא נשתנה וכו' דמסתבר טפי למעט כלאים וכו'. תוס' חיצוניות: **ה**) אין חרשיש לזרע האב והיכה חייב קרא היינו היכא דשתט האם בעלמא כי היכי וכו': **ו**) היכא דנדמה דהוא גופיה אינו דומה לאמו ואית ספרים דגרסי בהו ה"מ: **ז**) אלא מעתה וכו' חשבת לה שני בפשתן נמי מצי למהוי שני ע"י הדלאה ומפרכן כל הני שמעתתא דרב אחא ודרב פפא דהא אשכחן נמי בפשתן דנשתנה אלא מדקאמר מה פשתן שלא נשתנה ש"מ דדלוי לא הוי שני:

מסכת ידים

פרק ד' המשך משנה ד'

אָמַר לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל, הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וַאֲחֵרֵי כֵּן אָשִׁיב אֶת שִׁבוּת בְּנֵי עַמּוֹן", וְכָבָר חָזָרוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל (וְיהוּדָה)", וַעֲדַיִן לֹא שָׁבוּ. וְהִתְּירוּהוּ לָבוֹא בַּקָּהָל:

עין משפט נר מצוה

לח **א** מיי' פ"ג מהל' בכורות הל' ו סמג עשין ליז טוש"ע י"ד סי' שטו סעיף ה:

לט **ב** מיי' פ"י מהלכות בכורים הלכה ד טוש"ע י"ד סימן שנג סעיף ג:

מ **ג** מיי' פ"ג מהלכות שחיטה מזבח הל' ה:

מא **ד** מיי' פ"י מהל' כלאים הלכה ג:

מב **ה** מיי' פ"ג מהל' איסורי הלכה ג:

[**ה**] מיי' פי"ג מהלכות טומאת צרעת דין ג:

מג **ו** מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הלי"ב:

מד **ז** מיי' פ"ה מהלכות בכורות הל' ג סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שיח סעיף ג:

רבינו גרשום

אמטו הכי נקט רשב"ג נמי לשון רוב דורות: אלא לרב הונא דאמר. דלא פטר הונא קמא אלא חד דור ושני לאלתר חייב למה ליה למימר עד עשרה לימא שני נמי פטור: אהנמיד ולדות קאי. דנחית לדרי ושני דורות פוטר הילכך אמר הוא עד עשרה דורות נמי פטור: תיובתא דרב הונא. דהכא משמע כדרב יהודה: אימא הן ולדות פטורות. כלומר הן ולדות ראשונות ולא יותר: רחל שילדה מין עז פטורה דנדמה הוא: עד שיהא שור ובכורו שור פרט לנדמה: כבשים שצימרן קשה כגון רחל (כתנא) שצימרה דומה לצמר עז שהוא קשה וכל שכן עז בת רחל. ר' מאיר מחייב סבר אע"ג דרחל בת עז נדמה היא כיון דזקיקתה רחל הויא חזרו שיות למקומן ובטל האמצעי וחשיב כמו הוא ככב ובכורו ככב וחייב בבכורה. ורבנן סברי כיון דהוי נדמה לא אמרינן חזרו שיות למקומן: כגון שיש בו מקצת סימנין. דומה לאמו ר' מאיר דמחייב כסתם מתניתין וחכמים דפטרו ר' שמעון היא דבעי בינם אחד: ר' מאיר מחייב דחייש לזרע האב וחשיב נמי אותו ואת בנו אע"ג דאין בנו כורך אחריו הואיל ודומה לאביו: ורבנן. פטרי דבתר אמו שדי ליה ולא דמי לאמו: אי הכי. דבהכי פליגי בחושחשין לזרע האב ליפלגו נמי בעלמא (נפיק) בפרק אותו ואת בנו היכא דפליגי חנניא ורבנן בהא מילתא: ואיבעית אימא. לעולם לבכורה וברחל בת עז ואותה עז בת רחל. ר' מאיר מחייב סבר אע"ג דרחל בת עז נדמה היא כיון דזקיקתה רחל הויא חזרו שיות למקומן ובטל האמצעי וחשיב כמו הוא ככב ובכורו ככב וחייב בבכורה. ורבנן סברי כיון דהוי נדמה לא אמרינן חזרו שיות למקומן:

זכר ונקבה אין לבהן בלום. ו)לפילו יולא שני רלפיס כלמד קלי ומולה ר' יוסי הגלילי הכא דלמ"ג לפילו לי כויב רלס מיקדלי מ"מ מין במינו לינו מוכן כדלמר בפ"ק (לעיל דף ט.): הכא שהיא נקבה והויל פטור רמס כמוס בעלה בכורתו לגמרי ולא דמי להיית דפ' בהמה המקשה (חולין דף ע.). כרכמו לחמוס והויליתו להתם לייבי כדנפק הוא דרך רלסו והיל דרך מרגלותיה ללא הויל חיסי פטור רמס: **אפשר לצמצם בידי שמים.** פי' בקונטרס כגון הך דלידה דלמ"ג דלין מקפידין בכך וכ"ש בידי אדם במתכוונים לנמנס שום מדה לו שום דבר דוולאי אפשר לנמנס וקשה לר"י כי קא מבעיא ליה לרבנן דבידי שמים מ"ל לנמנס בידי אדם מאי היבי פשיטא ליה אדם מלוי בין שמי עיירות הא על כרחך בהי דיכולין לנמנס הדבר כשמתכוונין למדוד מ"מ לרבנן מ"ל שיהא הדבר מצומנס בין שמי עיירות לכיון בידי שמים הוא שמעמנו נפל אם מתחלה ולא נתעסקו עלין למדוד ולהביאו אם מכוון ונלחה ט)לרבי לחפילו מ"ד מ"מ לנמנס בידי י)שמים אף שפלינות שנמדד בו שהוא מצומנס אלא ה"ק אי אפשר לבדר לנמנס בידי שמים שהם כגון בידה להכה אחין פנחי לבדר ולדקדק אי זה יצא מחלה ולכך אין אדם יכול לחגל בידי אדם שים שהוא לבדר מיבעיא מכוון בין שמי עיירות לחי אמרת אי אפשר דבר מיבעיא ליה לרבנן דבידי שמים לנמנס אלא בידי אדם לבדר אם מכוון ולא נתעסקו עלין למדוד ולהביאו אם מכוון ונלחה ט)לרבי לחפילו מ"ד מ"מ לנמנס בידי י)שמים אף שפלינות שנמדד בו שהוא מצומנס אלא ה"ק אי אפשר לבדר לנמנס בידי שמים שהם כגון בידה להכה אחין פנחי לבדר ולדקדק אי זה יצא מחלה ולכך אין אדם יכול לחגל בידי אדם שים שהוא לבדר מיבעיא מכוון בין שמי עיירות לחי אמרת אי אפשר דבר מיבעיא ליה לרבנן דבידי שמים לנמנס אלא בידי אדם לבדר